

Golfen op landgoed Duyngheest

Quickscan beschermde natuurwaarden binnen plangebied in NNN-gebied Landgoed Duyngheest ten behoeve van golfactiviteiten van Stichting Golf Duinzicht

F.G.W.A. Ottburg & D.R. Lammertsma

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Golfen op landgoed Duyngheest

Quicksan beschermde natuurwaarden binnen plangebied in NNN-gebied Landgoed Duyngheest ten behoeve van golfactiviteiten van Stichting Golf Duinzicht

F.G.W.A. Ottburg & D.R. Lammertsma

Wageningen Environmental Research
Wageningen, juli 2017

Rapport 2825
ISSN 1566-7197

Ottburg, F.G.W.A. en D.R. Lammertsma, 2017. *Golfen op landgoed Duyngheest; Quicksan beschermde natuurwaarden binnen plangebied in NNN-gebied Landgoed Duyngheest ten behoeve van golfactiviteiten van Stichting Golf Duinzicht*. Wageningen, Wageningen Environmental Research, Rapport 2825. 18 blz.; 12 fig.; 0 tab.; 1 ref.

Ten behoeve van de realisatie van een high performance hockeytrainingsveld t.b.v. tophockey in Den Haag e.o. heeft Stichting Golf Duinzicht een verzoek uitgebracht voor een principe besluit om op een klein gedeelte van het terrein van landgoed Duyngheest (park Duyngheest) de golfsport te mogen beoefenen. Op landgoed Duyngheest gaat het dan om de functieverandering van een voetbalveld voor de aanleg van twee zogeheten par-3-holes alsmede de functieverandering van een drietal tennisbanen (en een stuk daarvoor gelegen terrein), voor de aanleg van een driving range. Landgoed Duyngheest ligt grotendeels binnen de grenzen van Natuur Netwerk Nederland (NNN) en de voorliggende quickscan beoogt in beeld te brengen welke beschermde natuurwaarden aanwezig zijn en/of kunnen worden verwacht, welke doelen binnen de NNN gelden voor de betreffende locatie c.q. plangebied en of deze eventueel kunnen worden geschaad door de activiteiten door Stichting Golf Duinzicht.

Trefwoorden: beschermde natuurwaarden, Golf, Golfbaan Duinzicht, Haagsche Hockeyvereniging HDM, landgoed Duyngheest, Park Duyngheest, Natuurwet en NNN Natuurnetwerk Nederland

Foto's: Fabrice Ottburg ©.

Dit rapport is gratis te downloaden van <http://dx.doi.org/10.18174/418661> of op www.wur.nl/environmental-research (ga naar 'Wageningen Environmental Research' in de grijze balk onderaan). Wageningen Environmental Research verstrekt *geen* gedrukte exemplaren van rapporten.

© 2017 Wageningen Environmental Research (instituut binnen de rechtspersoon Stichting Wageningen Research), Postbus 47, 6700 AA Wageningen, T 0317 48 07 00, E info.alterra@wur.nl, www.wur.nl/environmental-research. Wageningen Environmental Research is onderdeel van Wageningen University & Research.

- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van deze uitgave is toegestaan mits met duidelijke bronvermelding.
- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking is niet toegestaan voor commerciële doeleinden en/of geldelijk gewin.
- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking is niet toegestaan voor die gedeelten van deze uitgave waarvan duidelijk is dat de auteursrechten liggen bij derden en/of zijn voorbehouden.

Wageningen Environmental Research aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Wageningen Environmental Research Rapport 2825 | ISSN 1566-7197

Foto omslag: golfers op golfbaan van Stichting Golf Duinzicht. Foto: Fabrice Ottburg ©.

Inhoud

1	Inleiding	5
	1.1 Ligging plangebied	5
2	Toetsingskader	7
	2.1 Natura 2000	7
	2.2 NNN-doelen	7
	2.3 Voorgenomen ontwikkeling in het plangebied	8
3	Veldbezoek	10
4	Conclusies en aanbevelingen	13
	Literatuur	16

1 Inleiding

Stichting Golf Duinzicht heeft een verzoek uitgebracht voor een principebesluit om op een klein gedeelte van het terrein van landgoed Duyngheest (park Duyngheest) de golfsport te mogen beoefenen (gelegen aan de Waalsdorperlaan 40 te Wassenaar). Het betreft de functieverandering van een voetbalveld voor de aanleg van twee zogeheten par-3-holes alsmede de functieverandering van een drietal tennisbanen (en een stuk daarvoor gelegen terrein), voor de aanleg van een driving range (verder vermeld als plangebied).

In de huidige situatie ligt de golfbaan inclusief driving range van Stichting Golf Duinzicht gedeeltelijk op het grondgebied van de gemeente Den Haag en gedeeltelijk op het grondgebied van de gemeente Wassenaar. Onderdeel van het golfterrein is de driving range. Deze ligt op terrein van Haagsche hockeyvereniging HDM en wordt door Golf Duinzicht van HDM gehuurd. Het college van B&W van Den Haag heeft op 1 november 2016 besloten tot de aanleg van een high performance hockeytrainingsveld t.b.v. tophockey in Den Haag e.o. Daarbij hebben zij geconstateerd dat de door Golf Duinzicht gehuurde driving range de beste locatie is. Op initiatief van gemeente Den Haag is Golf Duinzicht op zoek gegaan naar een alternatieve locatie voor de te verplaatsende golfaccommodaties, namelijk het terrein van landgoed Duyngheest.

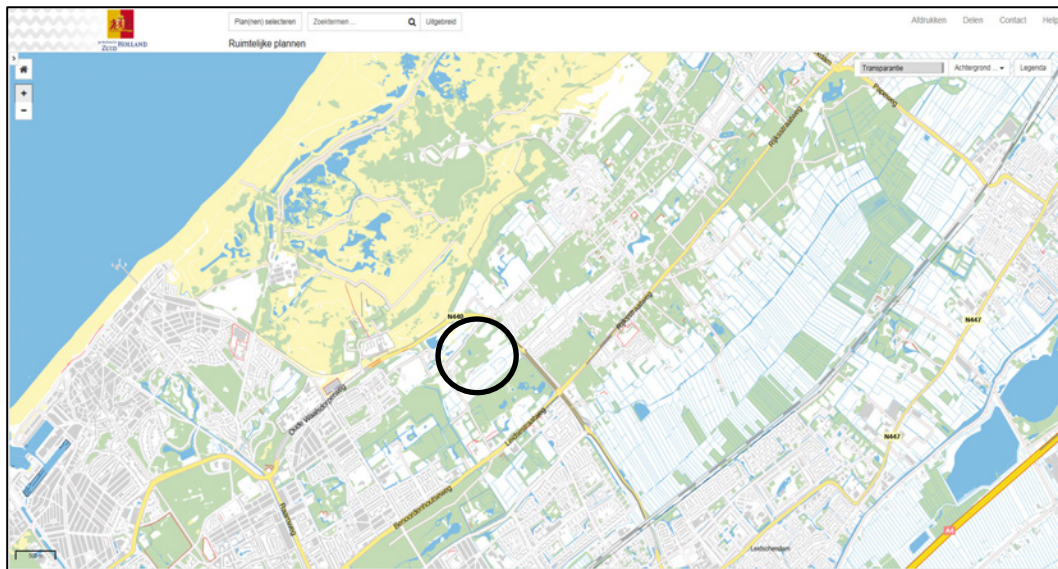
Landgoed Duyngheest ligt (m.u.v. de tennisbanen, deze zijn 'geëxclaveerd') in zijn geheel binnen NNN (Natuur Netwerk Nederland ofwel de voormalige Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) en de voorliggende quickscan beoogt in beeld te brengen welke beschermde natuurwaarden aanwezig zijn en/of kunnen worden verwacht, welke doelen binnen de NNN gelden voor de betreffende locatie c.q. plangebied en of deze eventueel kunnen worden geschaad door de activiteiten door Stichting Golf Duinzicht.

1.1 Ligging plangebied

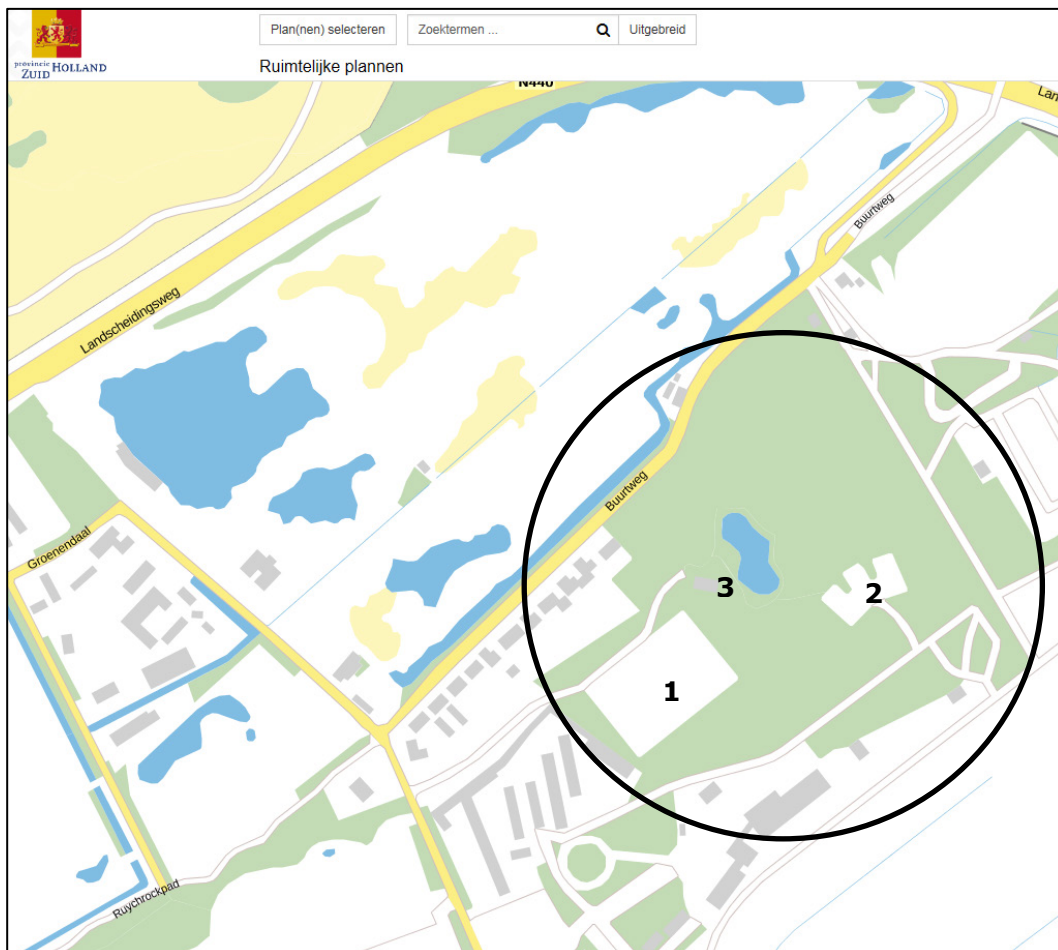
Het plangebied van de Golfbaan Duinzicht is gelegen binnen landgoed Duyngheest. Het gebied grenst aan de Waalsdorperlaan, Buurtweg, Camping Duinhorst en Renbaan Duindigt.

Figuur 1 geeft de globale ligging weer van het plangebied, Figuur 2 geeft een detailoverzicht. Het plangebied bestaat op dit moment voornamelijk uit bos en bevat een voetbalveld, een clubhuis en tennisbanen.

Het plangebied ligt nabij Natura 2000-gebied Meijendel & Berkheide en maakt onderdeel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN; dit is de benaming voor het geheel van de natuurgebieden en hun verbindingen dat voorheen met de term de Ecologische Hoofdstructuur werd aangeduid; Figuur 3).

Figuur 1 Overzichtskaart. Bron: Provincie Zuid-Holland (<https://www.ruimtelijkeplannenzuidholland.nl/VRM/>). Zwarte cirkel: ligging plangebied.

Figuur 2 Detailkaart landgoed Duyngheest. Bron: Provincie Zuid-Holland. <https://www.ruimtelijkeplannenzuidholland.nl/VRM/>. Zwarte cirkel: ligging plangebied; 1=voetbalveld; 2=tennisbaan; 3=clubhuis.

2 Toetsingskader

In voorliggende quickscan wordt getoetst aan de beschermingskaders voor beschermde soorten en natuurgebieden zoals vastgelegd in de Wet natuurbescherming en het provinciale beleid voor het Natuurnetwerk Nederland. Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht (<http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-03-01>). Deze vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet.

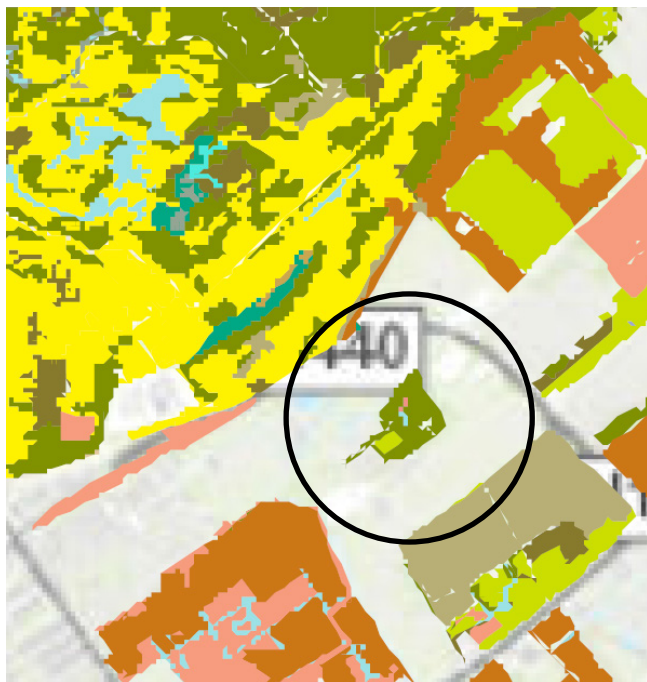
2.1 Natura 2000

Het is verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen. Het plangebied is niet gelegen in Natura 2000-gebied. Daarom wordt alleen getoetst op externe werking van de ontwikkeling van de golfbaan.

Voor de voorgenomen ontwikkeling in het plangebied is uitgegaan van het kaartmateriaal (indicatief ontwerp) zoals dat is aangeleverd door de opdrachtgever.

2.2 NNN-doelen

De provincie heeft voor het natuurnetwerk doelen vastgelegd die betrekking hebben op het plangebied (Figuur 3). Deze doelen zijn omschreven in het Natuurbeheerplan (<http://pzh.b3p.nl/viewer/app/Natuurbeheerplan>).

Figuur 3 Natuurbeheerplan 2017: ligging beheertypen en ambitie NNN (bron: <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/landschap/natuur-0/natuurbescherming/natuurbeheerplan2017/>). Zwarte cirkel: ligging plangebied.

Het plangebied ligt vrijwel volledig binnen de NNN. De tennisbaan binnen het plangebied is geëxclaveerd, hier zijn geen doelen voor gedefinieerd.

Het voetbalveld heeft als doel N12.02 Kruiden en faunairijk grasland. Dit betreft grasland, waarin grasachtigen (monocotylen) dominant zijn, waarin kruiden (dicotylen) en mossen een oppervlakteaandeel hebben van ten minste 20%. Er wordt geen bemesting toegepast, met uitzondering van ruige stalmest (max. 20 ton per ha per jaar) of bekalking.

Het bosgebied valt onder type N15.01 Duinbos. Duinbos omvat bos en struweel in het Duinlandschap. Maximaal 20% van het areaal van het betreffende bosgebied wordt gedomineerd door boomsoorten die oorspronkelijk van buiten Europa zijn ingevoerd, zoals Amerikaanse eik en Douglasspar. Op 80% van de oppervlakte wordt geen hout geoogst of is de houtoogst minder dan 20% van de bijgroei. Op de overige oppervlakte kan meer geoogst worden in het kader van omvorming naar een natuurlijker bos. Binnen het bosgebied liggen ook doelen voor type N08.04 Duinheide (ten noorden van de bestaande vijver).

2.3 Voorgenomen ontwikkeling in het plangebied

Gepland is de aanleg van 2 nieuwe holes (hole 1 en hole 9) op het aanwezige voetbalveld, een chipping/putting green nabij het clubhuis, een tassenloods en een driving range op de aanwezige tennisbaan (Figuur 4).

Figuur 4 Voorgenomen ontwikkeling van het voetbalveld en directe omgeving.

Op het voetbalveld worden 2 holes aangelegd met green, rough en fairway. Tevens wordt een waterpartij aangelegd die natuurvriendelijk wordt ingericht. De grond die bij de aanleg vrijkomt, wordt gebruikt om een ondulerend terrein te creëren voor de aanleg van de 2 holes. De rough zal worden beplant met gebiedseigen soorten kruiden en grassen. Aan de zuidwestzijde van het voetbalterrein worden geen bomen gekapt. De aanwezige helling wordt deels vergraven voor de aanleg van een tee voor hole 9. Aan de noordoostzijde worden 16 zomereiken (diameter op borsthoogte (dbh) 0.20-0.40 m) en 2 grove dennen (dbh 0.40 m) gekapt. Voor de tee van hole 1 worden 4 zomereiken (dbh 0.10-0.30 m) gekapt. De aanwezige lichtmasten op het voetbalveld worden verwijderd of buiten werking gesteld. In de huidige situatie worden de lichtmasten niet of nauwelijks gebruikt.

Nabij het clubhuis wordt een chipping/putting green aangelegd. Hiervoor worden 2 zomereiken gekapt (dbh 0.30-0.40 m).

Op de huidige tennisbaan wordt een driving range aangelegd. Hiervoor worden de aanwezige hekken verwijderd, wordt 1 solitaire zomereik gekapt en wordt het aanwezige gravel bedekt met een graszode. De afslagplaatsen (12 stuks in totaal, 40 m lengte) worden in het bos aangelegd. Hiervoor worden 17 bomen gekapt (15 zomereiken en 2 berken; dbh van 0.15-0.30 m) en wordt een extensieve gras-/kruidenvegetatie aangelegd. Het terrein wordt geëgaliseerd. Aan de zijde van de camping wordt een net of hekwerk aangebracht om te voorkomen dat ballen te ver doorschieten.

Nabij het clubhuis wordt een tassenloods aangelegd van ca. 10*12,5 m. Hiervoor worden 5 zomereiken gekapt (dbh 0.15-0.30 m).

Er worden geen nieuwe of extra parkeerplaatsen aangelegd en het aantal golfers blijft gelijk.

Vanaf het clubhuis voert een schelpenpad naar de driving range.

Het beheer van de golfbaan wordt uitgevoerd onder ecologische certificering van GEO (<http://www.golfenvironment.org/>).

Ter compensatie van de te kappen bomen worden zomereiken aangeplant bij de nieuwe holes en op het terrein van Golf Duinzicht langs het parkeerterrein van renbaan Duindigt.

3 Veldbezoek

Een verkennend veldbezoek is uitgevoerd op 8 juni 2017. Hierbij is het plangebied beoordeeld op de (potentiële) geschiktheid van biotopen voor soorten en op de aanwezigheid van beschermde soorten.

Flora

Het voetbalveld wordt gedomineerd door een kort gemaaide grasvegetatie. De zuidwestzijde van het voetbalveld wordt omzoomd met zomereiken met een ondergroei gedomineerd door grassen en kruiden (Figuur 5). Aan de noordoostzijde van het voetbalveld bestaat het bos voornamelijk uit zomereiken, aangevuld met een paar grove dennen, beuk en hulst. De ondergroei bestaat hier uit grassen, mossen, braam, salomonszegel, kamperfoelie, hulst, lelietje der dalen, vrouwtjesvaren en verjonging van esdoorn. In het stuk waarin de ingreep plaatsvindt, staan vooral gras en mos in de ondergroei (Figuur 6).

De tennisbaan bestaat uit gravel met een lage bedekking van kruiden, mos, gras en grote aantallen kiemplanten van berk. In het midden bevinden zich een zomereik en enkele grove dennen (Figuur 7). Op de locatie waar de afslagplaatsen in het bos worden gerealiseerd, bestaat de ondergroei vooral uit grassen en mos, met lokaal braam, Look zonder look, bastaardwederik en klein springzaad (Figuur 8). Op de beoogde locatie voor de tassenloods staan lijsterbes en zomereik met een ondergroei die gedomineerd wordt door klimop (Figuur 9).

Er zijn geen beschermde plantensoorten waargenomen binnen het plangebied.

Figuur 5 Links: het goed onderhouden voetbalveld met strak, kort gemaaid gras. Rechts: de westzijde van het voetbalveld waarin de afslag voor hole 9 gerealiseerd wordt in het talud. Hiervoor worden geen bomen gekapt.

Figuur 6 Links: de ondergroei die aanwezig is op de noordoostzijde van het voetbalveld. De foto rechts laat de zone zien die nodig is voor hole 9. Het betreft op de foto het gedeelte tussen de twee heren op de foto aan de rechterzijde tot aan de voet van het talud grenzend aan het voetbalveld op de linkerzijde van de foto.

Figuur 7 De drie aanwezige tennisbanen waar de driving range wordt gerealiseerd.

Figuur 8 De tussenliggende zone van afslagplaats tot aan de huidige tennisbaan. Op de linkerfoto staat een man (slecht te zien) op de plek waar de afslag plaats zal worden gerealiseerd.

Figuur 9 Locatie voor de tassenloods. De ondergroei wordt gedomineerd door klimop. De rechterfoto laat de zone zien waar het om gaat vanaf de fotograaf tot aan de drie heren op de foto.

Vogels

Binnen het plangebied komen algemene soorten voor, zoals Merel, Pimpelmees, Winterkoninkje, Boomklever, Vlaamse gaai en Kauw. Zwarte kraai en Boerenzwaluwen foerageren op het voetbalveld. Er werden geen nesten/vaste verblijfplaatsen waargenomen op de locaties binnen het plangebied waar ingrepen plaatsvinden.

Zoogdieren

Binnen het plangebied is leefgebied aanwezig voor algemene zoogdiersoorten zoals de bosmuis. Er werden tijdens het veldbezoek geen (sporen van) zoogdieren waargenomen. Er zijn geen holtes in bomen dan wel vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen waargenomen op de locaties binnen het plangebied waar ingrepen plaatsvinden (Figuur 10).

Figuur 10 De bomen binnen het plangebied waar de ingrepen plaatsvinden, zijn veelal jong, staakvormig en goed onderhouden. Deze factoren zorgen ervoor dat er geen holtes aanwezig zijn waarin spechten of vleermuizen kunnen verblijven. Er zijn dan ook geen holtes en/of (vaste) nesten aangetroffen.

Overige soorten

Op de tennisbaan werden twee soorten libellen (Paardenbijter, Houtpantserjuffer) en één soort vlinder (Bruin zandoogje) waargenomen. Bij de bestaande vijver bij het clubhuis werd één soort libelle (Vroege glazenmaker) gesignaleerd. Er zijn geen beschermde soorten vissen, libellen, kevers, reptielen en amfibieën waargenomen.

4 Conclusies en aanbevelingen

Natura 2000; externe werking

Binnen het N2000-gebied Meijndel & Berkheide komen stikstofgevoelige habitattypen voor waar nadere uitwerking voor gewenst is, gelet op de realisering van instandhoudingsdoelen van het betreffende habitatype en overschrijding van kritische depositiewaarden (Provincie Zuid-Holland 2015). Er worden geen nieuwe of extra parkeerplaatsen aangelegd, nieuwe toegangswegen worden niet gerealiseerd, bestaande toegangswegen (grindpad naar het clubhuis en schelpenpad naar de tennisbaan) worden niet verbreed en het aantal golfers/bezoekers blijft gelijk binnen het plangebied. Het aantal verkeersbewegingen zal niet hoger worden dan de huidige toegestane parkeervoorzieningen. Het is daarom niet waarschijnlijk dat het aantal verkeersbewegingen toeneemt ten opzichte van de huidige situatie, dus een verhoogde stikstofdepositie wordt niet verwacht. Op basis hiervan wordt er geen externe werking verwacht op Natura 2000-gebieden in de (directe) omgeving.

Ook voor de andere geplande activiteiten wordt op voorhand externe werking van de activiteiten op habitattypen en soorten van Natura 2000-gebieden uitgesloten.

Effecten op soorten

Verwacht wordt dat de activiteiten op het terrein geen significant negatieve effecten zullen hebben op de aanwezige flora en fauna (zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers). Er zijn geen vaste verblijfplaatsen vastgesteld van vogels en vleermuizen in de te kappen bomen. De te verwijderen bomen zijn veelal jong, staakvormig en bevatten geen nesten of holtes. In de directe omgeving zijn lanen en bospercelen met oude bomen waarin voldoende mogelijkheden zijn om te verblijven. Er wordt geen negatief effect verwacht op vleermuizen en vogels.

Er zijn geen beschermde planten, zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers aangetroffen. Het biotoop binnen het plangebied biedt wel geschikte leefgebied. Er worden geen negatieve effecten op populatieniveau verwacht op faunasoorten. Eerder zal er sprake zijn van een positieve ontwikkeling voor flora en fauna door de aanleg van kruidenrijk grasland en water in de vorm van voortplantingspoelen voor amfibieën op het voetbalveld.

Effecten op de NNN

Het plangebied ligt volledig binnen de NNN. De aanleg van de holes op het voetbalveld geven invulling aan de ambities uit het NNN m.b.t. de aanleg van N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland door de aanleg van roughs, waardoor kruiden (dicotylen) en mossen een oppervlakteaandeel hebben van ten minste 20% van het totale oppervlak. De aanleg van tee, fairway, green en de waterpartij doen dit niet. De aanleg van een natuurvriendelijke waterpartij verbetert wel de kwaliteit van het gebied en verhoogt de biodiversiteit. Kruidenrijk grasland wordt ook aangelegd bij de afslagplaatsen van de driving range, waardoor binnen het plangebied het areaal N12.02 Kruiden en faunarijk grasland verder toeneemt. Deze aanleg gaat ten koste van de doelen voor type N15.01 Duinbos, omdat een aantal bomen wordt gekapt.

Het areaal bos dat verdwijnt t.o.v. het totale areaal bedraagt maximaal ca. 200m² voor de aanleg van hole 9 en ca. 600m² voor de aanleg van de driving range. Op het geschatte totale areaal bos binnen het plangebied (ca. 80000 m²) betekent dit een verlies van ca. 1% van het areaal bos. Dit valt ruimschoots binnen de eisen voor dit type voor de NNN (op 80% van de oppervlakte wordt geen hout geoogst of is de houtoogst minder dan 20% van de bijgroei).

De ingrepen binnen het plangebied hebben geen betrekking op type N08.04 Duinheide.

Aanbevelingen

Waterpartij

Aanleg van de waterpartij op het voetbalveld dient natuurvriendelijk ingericht te worden m.b.t. zonexpositie, bodemprofiel en hellingshoeken, aanplant van gebiedseigen flora, geen beschoeiing (Figuur 11).

Een goed uitgangspunt is een poel van 30-50 meter doorsnede. Het voordeel van een grote poel is de grotere variatie in vorm en diepte die kan worden gerealiseerd. Op deze manier kunnen veel aquatisch gebonden flora en fauna een voor hen geschikte plek vinden. Te kleine poelen groeien te snel dicht en vragen om een intensief beheer.

Figuur 11 Twee voorbeelden van goed ecologisch functionerende poelen op een golfbaan. Links: een amfibieënpool zoals die reeds aanwezig is bij Stichting Golf Duinzicht op hole 7. Rechts: een amfibieënpool die speciaal is ingericht voor de knoflookpad op Golfbaan Landgoed Bleijenbeek nabij Boxmeer.

Compensatie bomen

Het kappen van de genoemde aantallen bomen, waardoor ca. 1% van het areaal bos verdwijnt, valt binnen de eisen van het NNN. Compensatie vindt plaats op de nieuw aan te leggen holes en op het terrein van Golf Duinzicht langs het parkeerterrein van renbaan Duindigt.

Effect van net/hek bij de driving range

Aanleg van een net dat moet voorkomen dat golfballen doorschieten naar de aangrenzende camping kan problemen opleveren voor vleermuizen en vogels, die hierin verstrikt kunnen raken. Aanbevolen wordt daarom om een net of hekwerk aan te brengen dat zichtbaar is voor vogels en vleermuizen.

Zorgplicht

Om verstoring van broedvogels te voorkomen, dienen werkzaamheden buiten het broedseizoen plaats te vinden. Het broedseizoen loopt van 15 maart tot 15 augustus. Tevens geldt de zorgplicht voor andere aanwezige fauna. Het aan de noordzijde van het plangebied gelegen basketbalveld (Figuur 12) blijft intact en functioneert als aan-/afvoerroute bij de aanleg van de nieuwe situatie.

Figuur 12 Het aan de noordzijde gelegen basketbalveld. Dit betreft een geasfalteerd/betonnen veld dat door de jaren heen is bedekt door mos.

Literatuur

Provincie Zuid Holland, 2015. PAS gebiedsanalyse Meijndel & Berkheide. PAS periode 2015-2021.
Versie juni 2015, AERIUS 14.2.1.

Wageningen Environmental Research
Postbus 47
6700 AA Wageningen
T 0317 48 07 00
www.wur.nl/environmental-research

Wageningen Environmental Research
Rapport 2825
ISSN 1566-7197

De missie van Wageningen University & Research is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen University & Research bundelen Wageningen University en gespecialiseerde onderzoeksinstituten van Stichting Wageningen Research hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 5.000 medewerkers en 10.000 studenten behoort Wageningen University & Research wereldwijd tot de aansprekende kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.

To explore
the potential
of nature to
improve the
quality of life

Wageningen Environmental Research
Postbus 47
6700 AB Wageningen
T 317 48 07 00
www.wur.nl/environmental-research

Rapport 2825
ISSN 1566-7197

De missie van Wageningen University & Research is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen University & Research bundelen Wageningen University en gespecialiseerde onderzoeksinstituten van Stichting Wageningen Research hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 5.000 medewerkers en 10.000 studenten behoort Wageningen University & Research wereldwijd tot de aansprekende kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.

